sayfa31.qxd 11/4/09 6:52 PM Page 1

Tayfun Er

İstanbul Mektubu

'Boğaziçi şen gönüller yatağı'
Turistik oteller güzel.
Turistik otellerin odalarında
Et pazarları kurulmuş yine.
Koyun eti, ceylân eti
Öküz eti, manda eti
Yavrukuzu eti var
…

(İstanbul Mektubu, Şemsi Belli)

Sosyeteden, siyasetin tepesindeki ünlü kişilerin çocuklarının düğün ve sünnet törenlerinin mekânı olan Kanlıca'daki lüks butik otelin ismi A'jia. 15 ddası var. İnternet'ten rezervasyon denemesi yaptım, boş oda bulmak çok zor ve müthiş de pahalı. Bu yalı sakinlerini ve bağlarını anlatmaya çalışacağım. Şimdi yaklaşık bir buçuk asır öncesine gidelim…

A'jia Otel olarak bilinen yer aslında (Ahmet) Rasim Paşa Yalısı'dır. Ahmet Rasim Paşa'nın biyografisini yazan kaynaklar Paşa'nın Atina'da büyüyüp, yetiştirildiğini yazıyorlar. Doğru ama İstanbullu bir ailenin çocuğunun Atina'da ne işi var ondan pek bahsetmiyorlar. Ahmet Rasim'in annesi aslan Sakızlı Mahitab Hanım, 1826'da kılıçtan geçirilecek olan yeniçeri eşini kadın kılığında kaçırır. Ahmet Rasim'in babasının Şalcı Nazif Efendi'nin oğlu olduğunu yazan "Sicill-i Osmanî" ve ondan alan kaynakların yazdığı muhtemelen yanlıştır. Rumca, İtalyanca, Arnavutça, Fransızca, Farsça ve Arapça bilen birisi olarak Tercüme Odası'na Dragoman olarak giriyor. Uzun devlet kariyerinde önemli görevlerde bulunuyor ve son nokta olarak pek çok yerde valilik yapıyor. V. Murat'ın tahta çıkarıldığı, tarihe "mason darbesi" olarak geçen olaydan önce bu darbeye karıştığı gerekçesiyle azledili-

Serdar Bilgili

yor, Ahmet Rasim Paşa da üst düzey bir masondur.

V. Murat'ın tahta çıkarılmasında önemli rol oynayan Mithat Paşa, V. Murat'ın deli çıkması üzerine yerine II. Abdülhamit'in de geçmesinde önemli rol oynamıştır. Bu kadar güçlü olan Mithat Paşa, intihar olduğu söylenen ama bir cinayet olduğu belli olan Abdülaziz'in ölümünden sorumlu bulunuyor ve sonrası malum. Biz sosyalistler haklı olarak baskıcı yönetiminden dolayı II. Abdülhamit'i pek sevmeyiz. Bundan dolayı da Mithat Paşa'ya bir genel eğilim olarak sempati duyarız. Dolayısıyla genel olarak sosyalist eğilim bu konuda taraf olma yönündedir. Mithat Paşa da masondur. Masonluğa bakışımı da açıklamak gerekiyor.

Bir insanın mason olduğunu söylenmesi bir olguyu aktarmaktır. Masonluğun bir sınıfsal yanı vardır ve tek başına olmasa da en önemli yanı budur. Masonluk, burjuvazinin ideolojisi olan milliyetçiliğin taşıyıcısıdır. Türk milliyetçiliği de doğuşu itibarıyla masonlukla yakından ilişkili olmuştur. Dolayısıyla masonluğu hakaret gibi kullanan milliyetçi çevreler, ideolojisinin tarihsel sürecini bilmiyormuş gibi davranıyorlar. Masonluk -ezoterik yanları da bilinerek ve anlaşılarak- monarşizme karşı, milliyetçiliğin, ulus devletin ortaya çıkmasında çok önemli bir tarihsel süreci taşımıştır. Türk milliyetçileri masonluğun özünde bir sermaye örgütlenmesi olduğunu gizlerler. Elbette bir sosyalist olarak yarı-gizli bir sermaye örgütlenmesinden, diyalektik materyalizmi savunan birisi olarak da ezoterik öğretilerden hoşlanmadığım bir gerçektir. Ancak vurgulamam ne hakaret ne de övgü, sadece önemli sonuçlar doğuran bir niteliğin belirtilmesidir. Mason olmak için belirli bir ekonomik gücünüzün olması gerekir ki sonradan maddi olarak zayıf düşerseniz masonluktan da bir anlamda uzaklaştırılırsınız.

Mithat Paşa'nın insanlık dışı katlini de yazmamak, Abdülhamit'i de aklamak demektir, bu da asla düşünmediğim ve istemediğim bir şeydir. Mithat Paşa'nın nasıl katledildiğini de anlamak için Mithat Paşa'yla birlikte ölüme yollanan Mahmut Celalettin Paşa'nın katlinin tanığının anlattıklarını okumak gerekiyor: *"Merdivenlerden koşarak Paşanın odasına çıktım. Fakat kapının önüne gelir gelmez, iki süngülü önüme çıktı ve beni alıp bir odaya hapsetti. Hapsolduğum hücrede öteki Paşanın ağaları Arif ve Şükrü de vardı. Kapının üzerindeki demir parmaklıklara sarılmış tam karşımızda Mahmut Celalettin Paşa'nın bulunduğu odada olup bitenleri seyrediyorduk. Mithat Paşa'nın bulunduğu odayı göremiyorduk. O taraftan boğuk boğuk sesler ve gürültüler geliyordu. Bu sırada Mahmut Celalettin Paşa'nın:*

- Bre Hainler! Katiller! diye bağırdığını işittik.

Biraz sonra askerler gelip Mahmut Celalettin Paşanın yattığı odanın kapısını dipçikle kırdılar. Paşa, elinde bir yastık, kendisini müdafaaya hazırlanmış bir vaziyetteydi. İri yumruklarını sallıyor yanına kimseyi sokmuyordu. Boğuşma, çok zorluydu. Korkudan ve dehşetten sesim kısılmış, ecel terleri döküyordum. Bu aralık demirlere sarılmış, etrafı ve olan bitenleri gördüğümü fark eden kapının önündeki nöbetçi dipçikle ellerime vurdu. Parmaklarım kanamış, canım fazlasıyla acımıştı. Buna rağmen olduğum yerden kımıldamadım.

Bu sıralarda dövüşme boğuşma devam ediyordu. Paşa ile kolayca başa çıkılamayacağını anlayan Binbaşı Bekir, neferlerden birinin ellerinden tüfek aldı ve olanca kuvvetiyle Paşanın koluna vurdu. Paşanın kolu kırılmış ve aşağı sarkmıştı. Bitap yere düştü. Üzerine çullandılar. Zileli Ali Çavuş'la Süleyman Çavuş boynuna bir ip geçirdi ve çekmeye başladılar. Ali Baba adlı bir nefer de Paşanın husyelerini (testislerini- t.e.) sıkıyordu. Paşa son söz olarak:

Mithat Paşa

- Can kurtaran yok mu, Allahım! dedi"

Mithat Paşa elbette güçlü bir isim, onun gibi bir devire damgasını vurmuş olan Alemdar Mustafa Paşa'yla da akrabadır. Alemdar'ın torunu, Mithat Paşa'nın amcasının oğludur. Ahmet Rasim Paşa ile Mithat Paşa'nın tek ortak noktası kuşkusuz mason olmaları değil. Mavroyani Paşa (Spiridon Mavrogenis) Saray'ın başhekimiydi ve Darülfünun-u Tıbbiye-i Şahane'nin Dâhiliye Kliniği'nin başında da bulunmuştu. Paris'te yayınlanan gizemli kitabında Mavroyani (Taner Timur'un aktarımıyla) "Osmanlı Gizli Polis Örgütü"nün dönemin İngiliz Elçisi'nin telkiniyle kurulduğunu yazıyor. Mithat Paşa, Tuna Valisi'yken gizli bir polis örgütü kuruyor ve başına da Ahmet Rasim Paşa'yı getiriyor. Mavroyani'ye göre imparatorluk bazında kurulan gizli polis örgütünün başına da Ahmet Rasim Paşa geçmek istiyor. Mithat Paşa'nın tek oğlu Ali Haydar Mithat, siyasi hayatı boyunca - objektif bir olgu olarak belirtiyorum- İngiliz himayesinde yaşamıştır.

Mithat Paşa'nın iki eşi var: Naime Hanım ve Şehriban Hanım. Ali Haydar Mithat'ın annesi Şehriban Hanım'dır. Naime Hanım'dan doğan kızı Memduha Hanım'ın (Mevlevi'dir) eşi Mustafa Tevfik Bey, Ahmet Rasim Paşa'nın oğludur. Bir başka deyişle Mithat Paşa'nın torunuyla, Ahmet Rasim Paşa'nın oğlu evlenir. Demek ki bir ortak noktaları daha vardır. Ahmet Rasim Paşa da zaten uzun süre eşinin dedesiyle birlikte, daha doğrusu maiyetinde görev yapar ve onun da ulaştığı son nokta valiliktir. Memduha Hanım'ın oğlu Mühendis Refik Fenmen'in iki oğlu oldukça meşhurdur: Büyükelçi Şefik Fenmen ve müzisyen Mithat Fenmen. Beratrice Appleyard'ın eşi Mithat Fenmen'in ismi kuşkusuz büyük dedesinden geliyor.

Şefik ve Mithat Fenmen'in kız kardeşi, evine giren hırsız tarafından öldürülen seramik sanatçısı Seniye Fenmen'dir. Merhume Seniye Fenmen'in oğlu Barış Derneği Davası nedeniyle cezaevinde yatan ressam Orhan Taylan (Roma Güzel Sanatlar mezunu), kızı ise annesi gibi Seramik Sanatçısı olan Ferhan Taylan Erder'dir. Ortaköy'deki Taylan Seramik Fabrikası, Taylan Sabun Fabrikası, Taylan Soma İmalât gibi firmalar Cenevre'de okuyan amcası Ferruh Taylan'a aittir." Kim Kimdir"in 1962 basımına göre Ferruh Taylan, Türk Yükselme Cemiyeti üyesiymiş yani daha açık bir ifadeyle masonmuş. Orhan ve Taylan kardeşlerin babası Tarık Taylan, Marsilya Ticaret Okulu'nu bitirmiş zengin bir fabrikatördür. Ferhan Hanım'ın eşi Prof. Dr. Cevat Erder, ODTÜ'de öğretim üyesi.

Orhan Taylan

25 Ekim 2003'te Hürriyet'te çıkan bir vefat ilanından, merhume Şermin Ulagay'ın oğlunun gazeteci Osman Ulagay, damadının ise Orhan Taylan olduğunu öğreniyoruz. Bir dönemin Maocusu Osman Ulagay, İbrahim Etem Ulagay ilaç fabrikasının kurucusu İbrahim Etem Ulagay'ın torunudur. İbrahim Etem, Halil Ethem Yalısı'nın (Ethem isim benzerliği sadece) da sahibi olan çok zengin bir zattır.

İbrahim Ethem Ulagay

Osman Ulagay

Yaşı tutmayanlar için bir hatırlatma yapayım: Geçmişte TKP'liler Maoculara "Maocu Bozkurtlar" Maocular ise TKP'lilere "Sosyal Faşistler" derdi.

Ahmet Rasim Paşa Yalısı, 1897'de yanıyor, ertesi yıl yenisi yapılıyor. Yalının varisleri daha sonra yalıyı belediyeye satıyor. Ahmet Rasim Paşa'nın ailesinin kim olduğunu da 1 Nisan 2003'te Hürriyet'te çıkan vefat ilanından öğreniyoruz. Merhume Fatma Sevinç Solaksubaşı, Ahmet Rasim Paşa'nın torunu, Fikri Servet Tör'ün (masondur) kızı, Ord. Prof. Dr. Abdülhak Kemal Yörük'ün de kız kardeşiymiş. Pek çok ünlü isim arasında dikkatimizi gazeteci Leyla Tavşanoğlu çekiyor. Fatma Sevinç Hanım, Tavşanoğlu Ailesinin de yakınıymış. Leyla Tavşanoğlu, suikast sonucu öldürülen gazeteci Çetin Emeç ve Aydın Emeç'in kız kardeşidir. Babaları Selim Ragıp Emeç de dönemin ünlü ve önemli gazetecilerden Selim Ragıp Emeç'tir. Selim Ragıp ve Çetin Emeç de masondur. Ord. Prof. Dr. Abdülhak Kemal Yörük ise İstanbul Barosu Başkanlığı, sonradan MHP'ye dönüşecek olan CMKP'nin 27 Mayıs sonrası oluşturulan Kurucu Meclis Temsilcisi ve 1962-1963 yıllarının Adalet Bakanı'dır. Lüks semtlerde görebileceğiniz Solive zeytinyağı dükkanlarının sahibi de Fatma Sevinç Solaksubaşı'nın eşi Tevfik Solaksubaşı'dır. Solive'in ismi de ailenin soyadından geliyor.

A.Kemal Yörük

Antik Yunan'da tarihi bilgi doxa olup kesinliğin bilgisi olan episteme'den farklıdır. Devlet de oligarşi, aristokrasi, demokrasi arasında rastlantısal olarak döngüsel bir tablo çizerdi. Tarih onlar için çok söylenen tekerrürden ibaretti. Oysa tek tanrılı dinler, amaç, başlangıç ve son anlayışı getirerek, çizgisel ve tarihsel zamanı getirdi. Peki, gerçekten bizde yaşananlar açısından bir "son" var mı acaba? Yoksa bırakın rastlantısal döngüyü hep aynı filmi mi izliyoruz?

Yalının son sahibi Serdar Bilgili ile ilk sahibi Ahmet Rasim Paşa arasında da bir bağ olabilir mi? "O kadar da değil" mi diyorsunuz, peki öyle olsun ama Serdar Bilgili'nin çocuğunun annesi olan eski eşi hanımefendi vasıtasıyla da Ahmet Rasim Paşa'yla bağı vardır deyip burada keseyim ve sözü tekrar Şemsi Belli'ye bırakayım...

Her şey bıraktığın gibi Hasan
Ada'sı, Moda'sı, Şişli'si
Naylon boynuzlusu, altın dişlisi
Ahmed'i, Mehmed'i
Hâlâ aynı oyunu oynuyorlar
Repertuar değişmedi.
…
Takvimler değişti ama
Hiçbir şey değişmedi inan.
…
Başka ne yazayım, yeter bu kadar
İstanbul bıraktığın gibi

(İstanbul Mektubu, Şemsi Belli)